

— *Dramatično društvo*) je v ponedeljek dalo svojo predzadnjo predstavo zimske sezone. Če nekteri tudi z Alešovcevo izvirno igro „podlaga zakonske sreče“ niso bili zadovoljni, vabimo jih na čast domači dramati, naj kmalu kaj boljšega vstvarijo. Igra ni slaba in gosp. Schmid in gospá Valenta-Brusova sta „moža“ in „ženo“ prav dobro delala. — Opera „selski brivec“ je sicer že starina, al jako dobro se je izvršila in prav posebno težki finale prvega akta izvrstno. Gosp. Nolliju gré palma večera; poleg njega pa so z veliko pohvalo vršili svoje naloge gospá Odijska, gosp. Kajzel, po pravici priljubljeni komik, in pa gosp. Filapič. Gosp. Zabukovcu gré hvala, da je prav dobro prestavil libreto in mu vpletel par mičnih smešnic iz našega življenja.

— (*Štiri in dvajseta in zadnja predstava*) dramatičnega društva v deželnem gledališču bo véliki ponedeljek 1. aprila. Predstavljal se bode prvokrat igrokaz „Juran in Sofija“ ali „Turki pri Sisku“. Ravnateljstvo gledališča v Zagrebu je bilo zopet tako prijazno, da pošlje vso garderobo za igro. Napeve v 2. dejanji zložil je gosp. Valenta in dotično godbo sestavil gosp. Schantel. Nij dvomiti, da bode gledališče čez in čez napolnjeno.

— (*Pobirki iz časnikov.*) „Tagblattu“ si je vzvidelo v svojem 68. listu zato, ker je ministerstvo v državni zbor prineslo predlog za Predelsko železnico, vdrihati po narodni večini kranjskega deželnega zbora in po državnih naših poslancih, da una in ti so krivi tega predloga, naši deželi neugodnega. — Tù jih imate le liberalce **Esau-e!** Železnice tedaj po mislih „Tagblattnikov“ naj bodo premije, da poslanec prodá svoje stališče, svoje prepričanje, svoje poštenje! Dosti žalostno je res, ako se železnice delajo kot darilo poslancem pokornim, ne pa po potrebah deželá; potem bi raji videli, da raje danes kot juter konec vzame ves železniški „švindl“. Vsaj je teh barantij že preveč na svetu! Ministerstvu naj bi bil „Tagblatt“ povedal, ne pa poslancem našim: „naj ono opazuje blagor deželá“, pa še dostavil to: „naj varuje blagor države“, kateri ni varovan s železnico Predelsko, o kateri se le Italijanissimi radovati morejo. Sicer pa je „Tagblatt“ svojo psovko par dni prehitro spisaril; naj bi bil čakal, kako je železniška „darila“ šibal v zbornici gospôski nekdanji predsednik ministerstva Schmerling, kterege so današnji liberalci več let molili kot svojega bogá! — Konečno pa še zmirom mislimo, da železnica Predelska — še ni narejena. In če bode, je vsaj gosp. Črne na hvalo se obnašal Goričanom, ki so za Predelsko črto tako zavzeti, da še na tabor Vipavski zato niso hoteli priti, kjer je ondi bila druga črta na dnevnem redu. Nezaupnica Črnetu poslana bi po takem se morala prav po pravici spremeniti v zahvalnico.

III. zapisnik milodarov za stradajoče Dolence in Notranjce.

Gosp. Jan. Lad. Črny, glavni zastopnik „Slavije“ v Ljubljani 10 gold., gospá Ana Črna 3 gold., gosp. Venc. Bartov, računar „Slavije“ 3 gld., gospodje uradniki „Slavije“: Ivan Hribar 2 gld., Josip Kuhar 1 gld., Ivan Gabršek 1 gld., Josip Kristan 2 gld., Josip Ambrožič 1 gld., Josip Cusak 1 gld., — gosp. Kališnik, praktikant, in Jan. Turnušek, sluga, vsak po 50 kr., — gosp. Anton Furmacher, fajmošter v Dovjem, od farmanov nabranih milodarov 11 gold. 40 kr., — gosp. Ivan Kham 24 gold. 20 kr. kot čisti donesek soire-e v gostilnici čitalniški, — gosp. P. Maks Pivec iz Admonta 3 gold., gosp. Jož. Čerin, učitelj 50 krajc., — skupaj

64 gold. 10 kr. Z vštetimi 470 gold. 83 kr., iz 2. zapisnika znaša skupni znesek 534 gold. 93 kr.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — V saboto je končal državni zbor svoje obravnave. Odložen je do 7. dne maja. Pred razhodom je v zbornico poslancev ministerstvo še prineslo predlog za železnico Predelsko, ki je tekunica železnici Loški. V prihodnjem zboru pride tedaj ta železnica na dnevni red, zarad ktere je že na kupe brošur spisanih, in o kateri se bode še le zdaj začela viharna borba. Posestniki južne (tržaške) železnice, med njimi glavkar Rothschild, podpirajo na vso moč železnico Predelsko zato, ker ne škoduje južni železnici, so pa nasprotniki Loški, ki je dobičku južne železnice na poti. Če pa vendar zmaga Predelska, naredila se bode le na korist Nemcem in Italijanom, Avstriji ne! — Gališka sprava visí še v zraku. — Zasilna volilna postava je potrjena.

Iz zbornice gospôske imamo omeniti važni govor Schmerlingov, ki je pri obravnavi državnega proračuna prav s trte snel govor svoj o „političnem sedanjem stanju“. Schmerling je pri tej priliki tako zgovorno povdarjal „avstrijsko zavest“, kakor da bi hotel ministrom pridigovati, da je oni nimajo, je tako hudo šibal nektera dejanja ministerska, posebno obljube Dalmatincem in zvezo vlade z novo „Presse“, da sta ministra Lasser in Unger kar strmela. Odgovorila sta mu sicer obá, al tako medlo, da se je videlo, da govor Schmerlingov jim je bil „ein Stoss ins Herz“, minister Unger pa je še tako nesprevidno odkril vladno ljubezen do „N. Presse“, da je časnik „Wanderer“ včeraj prinesel sarkastično pismo, v katerem se Bismark srčno zahvaljuje Ungerju, da tako živo ljubezen gojí do tega časnika, kateri je od pruske vlade vdinjan, da v Avstriji dela propagando prusko. Huje pač minister avstrijski ne more kaznovan biti za sočutje „novopress-ko“!

— Časnik „Vaterland“ — ki sicer večkrat kakošno pové, ki si jo sam izduhta — je te dni, kakor trdi, iz popolnoma zanesljivega vira pripovedoval, da je cesar predsedniku ministerstva knezu Adolfu Auerspergu, ko je bil v Buda-Peštu, veliko nevoljo razodel za to, da se sprava z gališkimi poslanci ni dosegla, ki je ena bistvenih točkov programa ministerskega. Od Andrassy-a se govori, da on centraliste obdolžuje, da se ni sprava gališka dognala. Tudi zarad novih volitev na Českem, o katerih se je ministerstvo v sladki nadi zibalo, da se gotovo izvršijo po željah njegovih, ministerstvu zeló prede, kajti ni le ne gotovo, da ministerska stranka zmaga, ampak skor gotovo je, da pade. „Vaterl.“ hoče za gotovo vedeti, da dozdej je v vélikem posestvu (in to bode odločilo) ministerska stranka za 25 glasov v manjšini.

Koroško. Iz Celovca. — Kako daleč smo v Avstriji že z liberalizmom in brezverstvom, kažejo tudi koroški nemški „liberalci“, ki brez §§. državopravnikovih v svojem časniku „Freie Stimmen“ smejo papeža imenovati „alter Schafskopf“. — Dogodbe pariške lanskega leta s petrolejem vred po takem res niso deleč več tudi pri nas v Avstriji!

Stajarsko. Iz Maribora. — 11. dne t. m. se je tedaj z veliko svečanostjo odprla nemška vinska šola. Prišel je k tej slovesnosti tudi minister kmetijstva Chlumecy iz Dunaja in govoril s pristojno, narodne stranke pomirljivo besedo. Al kaj bodo bralci od graškega župana dr. Schreinerja rekli, ki je v jako zmešanem govoru pri obedu napil nemški edinosti? Za Božjo voljo! kaj neki ima mariborska vinska šola z

nemško edinostjo opraviti?! Kako strašansko bi bili nasproti zakričali nemčurji, ko bi bil kak Slovenec če tudi tukaj na slovenski zemlji — napil edinosti slovanski! Še nedolžna trta mora navpita biti z „nemško edinostjo“!

Česko. Iz Prage. Nepopisljiv je veselja krič o razpustu českega deželnega zbora v vseh judovskih nemških časnikih in brezverskih ustavoverskih. In zakaj? Zato, ker vsi mislijo, da bode drugač, če vlada zmaga pri novih volitvah. Če ona zmaga, potem se vpeljejo neposredne volitve (volitve poslancev kar naravnost v državni zbor, in ne po deželnih zborih) in dunajski državni zbor je potem popolnoma ločen od deželnih zborov, — potem pride gotovo tak državni zbor, da bodo v njem kraljevali jud Kuranda, demokratični kvasač Rechbauer, čez noč stvarjeni milijonar Giskra, dr. Herbst in še nekoliko taci, kterim bodo vsi drugi prikimovali; potem pa bodo, kakor je unidan „Neue Presse“ odločno rekla in kar beremo vsak dan v družih ustavoverskih časnikih, sekira se zasadila na drevo kristjanstva in slovanstva, in misliti ni, da bi se mir vrnil na mesto razkačenosti in sovraštva, marveč bode sovraštvo med narodi tem večje, čem bolj bodo nemški centralistični kolovodje kraljevat hoteli v Cislajtaciji. Kdor tedaj ni slep, lahko vidi, kaj Avstrijo čaka, ako centralisti zmagajo pri volitvah na Českem, in zakaj da so volitve na Českem tako važne, da taci še nikdar ni bilo. Zato bodemo tudi mi hrepeneli zvedeti izid teh volitev, ktere bodo 18. dne prihodnjega meseca aprila v kmečkih občinah, 20. aprila v mestih, trgih in kupčijskih zbornicah, 22. aprila pa volijo veliki posestniki. Na 24. april je sklican že nov deželni zbor. Državopravna (narodna) opozicija in vlada vse moči napenjate, da bi zmagali za svojo stran; prodajajo in kupujejo se grajščine in ž njimi pravica glasovanja v velikem posestvu. Obé stranki se še danes nadjate zmage, vendar se sliši, da utegne vladna stranka sopet za kakih 20—25 glasov v manjšini ostati. Če je res, kar pišejo časniki, kako nepostavno centralisti vse moči napenjajo, da bi zmagali pri volitvah, je ministerstvo Auerspergovo res že na zadnjih nogah. Bere se, na priliko, da predniku (priorju) nekega praškega samostana je visok cesarsk uradnik ponujal povzdigo v žlahen stan in odpust vseh davkov celih 5 let, ako pri volitvah svoj glas dá ustavovercem! Drugemu grajščaku se je ponudilo 60.000 gold. (reci šestdeset tavžent goldinarjev), ako se le volitve zdrži. Časlavski cesarski okrajni glavar baron Voith je bil te dni pri prelatu Selanskega samostana Patru Syhravu, in mu obetal častni red, če voli ustavoverca. Prelat je svojim duhovnom obljubil, da trdno stoji za fundamentalne članke česke in da ga nobena skušnja ne premoti, poštenosti svoje prodati. Nekemu grajščaku iz Taborskega okraja, čegar brat je bil poslanec v deželnem zboru českem, se je ponujal odpust globe 6000 gld., ako se zdrži volitve. — In taci historijic je še veliko! Ni tedaj čuda, da ves svet komaj čaka, kako se bode končala grozovita ta volilna borba!

Hrvaško. — „Südslav. Corresp.“ na čelu svojih listov skoro vsaki dan ponavlja II. član §. 3. zakona od leta 1870., vsled kterega se morajo po razpustu deželnega zbora hrvaškega brž nove volitve razpisati in novi zbor zadnji čas sklicati o 3 mesecih po razpuščenem prejšnjem. S tem opominja vlado, naj stori, kar postava veleva, ker deželni zbor je razpuščen že več mesecev — in nove volitve še niso razpisane!! Tako nepostavno obnašanje vlade same more res zbegati ljudstvo, da posled tudi ne mara za postave.

— Posebni „odbor“, ki se je v Zagrebu ustanovil za nabiro stradajočih na Hrvaškem, je zdaj popolnoma prepovedan. Prvikrat mu je bilo prepovedano, da nabrani milodarov ne sme deliti siromakom po svoji volji; dopuščeno mu je bilo le to, da nabrani denar jim dá kot posojilo, ki ga poplačajo v določenem času. To je storil narodni odbor; al tudi pri tem je magjarska sedanja vlada „v jajcu našla dlako“. Očitovaje odboru, da je sicer denar razdelil pod „imenom“ posojila, a da ni povedal, komu ga je dal, in tudi ne, kako je dolžnike, kterim je denar posodil, zavezal v poplačanje dolgá, mu je zdaj prepovedala popolnoma vsako delenje, in za to prepoved našla celó neki patent od leta 1852. iz Bachovih časov, ki zabranuje taka društva. Da je v ljubi naši Avstriji celó na „paragrafe“ djano, kdo sme usmiljen biti, kdo ne, in kako! In da take „paragrafe“ leta 1872. ob času toliko hvallisanega „liberalizma“ vlečejo na dan iz razvalin absolutizma v Trans- in Cislajtaciji, to res sijajno potrjuje ono krilato besedo: „Freiheit wie in Oesterreich“.

Ogersko. Iz Pešta. — Če tudi se je vihar v deželnem tukajšnjem zboru malo vlegel, gotovo pride še s hujšo silo. Vladna, to je Deakova stranka, zdaj veliko močnejša memo stranke levičnikov ali prav za prav Košutove, je zboru predložila novo volilno postavo za poslance v deželni zbor, ktera ni ugodna levični stranki in ima veljati za 5 let. Levičniki delajo tedaj na vso moč, da ta postava ne pride na glasovanje do konca tega meseca, ko mine prva doba deželnega zbora. Ker ogersko zborovanje nima pravila, da bi kak poslanec mogel predlagati „konec razgovorov“, tedaj govorov ni konca ne kraja, če tudi so seje dopoldne in zvečer; po 20 in 30 levičnikov govori prav čez nič po 2—3 dni, ko so tako slamo mlatili 2—3 dni, pride spet enaka na vrsto. In tako hočejo novo volilno postavo odstraniti. Deakovci z vlado vred so vsi iz sebe, ker si ne morejo pomagati. Kaj bode konec vsega tega, kdo ve. Da levičniki delajo na to, da bi se Ogersko popolnoma ločilo od Avstrije, to je gotovo; al da bi ločitev bila taka, da cesar avstrijski ostane kralj ogerski, ali da v nekterih možganih celó vrè prekucija Debrečinska od leta 1848., to je dozdej še skrivnost. Vsi federalisti smo zmirom dvalizem tak, ki je avstrijsko monarhijo ločil v Avstrijo in Ogersko, za največo nesrečo imeli, in zdaj že se kaže, da nismo se motili. Bog varuj Avstrijo! Poslednje dni se je poskušala sprava med Deakovo in levično stranko; al nič se ni doseglo, ker Deakovci ne odstopijo od tega, da 5 let naj traja poslanstvo, — levičniki pa tega nikakor ne dovolijo.

Žitna cena

v Ljubljani 23. marca 1872.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 6 fl. 40. — banaške 7 fl. 10. — turšice 4 fl. 20. — soršice 5 fl. 41. — rži 4 fl. 20. — ječmena 3 fl. 60. — prosa 3 fl. 50. — ajde 3 fl. 60. — ovsa 2 fl. —. — Krompir 2 fl. 30.

Kursi na Dunaji 26. marcija.

5% metaliki 64 fl. 80 kr. Ažijo srebra 108 fl. 75 kr.
Narodno posojilo 70 fl. 80 kr. Napoleondori 8 fl. 83 kr.

Loterijne srečke:

v Gradcu } 23. marca 1872: 74. 79. 65. 28. 1.
na Dunaji } 49. 33. 8. 37. 71.
Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 6. aprila.